

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Libri// Officialis// Sive Agendae S.// Ecclesiae Treverensis
Pars// Prior**

Jakob <III., Trier, Erzbischof>

Avgvstae Treverorum, 1574

VD16 A 766

Instructio de Sacramento Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72595](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72595)

De Sacramento De Ministro siue Confessario.

In Confessario requiruntur quinque. } 1. Scientia.
} 2. Potestas.
} 3. Bonitas.
} 4. Prudentia.
} 5. Secretum.

De Scientia Confessario ne- cessaria.

- i **V**T inter peccata, & non peccata; inter mortalia, & venialia in communi discernat. **M**ortalia in communi siue ex genere sunt, quæ contra charitatem Dei & proximi, hoc est, contra decem præcepta admittuntur,
- ii **V**T sciat casus reseruos, & eas excommunicationes à quibus nõ potest ipse absoluere. **I**tem quibus casibus fit iteranda confessio: & reliqua de quibus in hac Instructione dicitur.
- iii **V**T sciat dubitare in difficultatibus, & doctiores interrogare, atque interim differre absolutionem.

De Potestate.

TRiplex potestas audienti confessiones est necessaria.
Prima (**Ordinis**), vt sit **Sacerdos**. Secunda (**Iurisdictionis**), ordinaria, vel delegata, vt scilicet potestas audiendi confessiones ei concedatur ab eo, qui potest. **T**ertia (**Libertas**) vtendi ea potestate iurisdictionis, quæ per excommunicationem, & suspensionem impeditur. **Q**uia enim Sacramentum Poenitentia est iudiciale, & Confessarius est iudex, qui non habet authoritatem nisi in subditos, sicut fit in externis iudicijs, ob id nemo potest absoluere nisi sibi subiectum.
Ordinariam iurisdictionem, & authoritatem habent, qui præpositi sunt plebi gubernandæ in spiritualibus, vt Papa, qui potest omnes Christianos audire. Episcopus omnes de sua diocesi. Pastor omnes suos Parochianos,
Delegatam potestatem & iurisdictionem habent, quibus ab istis committitur, vt si proprius pastor permittat suis vt confiteantur idoneis, & ab Episcopo probatis, quibus voluerint.

Vfus

Vsus potestatis, iurisdictionis, vt dictum est per excommunicationē, suspensionem, degradationem, &c. impeditur: quare absolutio à talibus collata nulla est, maximè si sint suspensi, vel excommunicati nominatim, vel propter percussionem, siue violentiam in clericum notoriam.

Propter concilium Tridentinum quarto loco addendum est, nullum etiam regularem, siue cuiuscunque religionis Sacerdotē posse Sefs. 23. confessiones secularium, etiam sacerdotum audire, nec ad id idoneū cap. 15. reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examē, de Re- si illis videbitur necessarium, aut aliās idoneus iudicetur, & approba- formati- tionem obtineat.

A non proprio Sacerdote absolui possunt.

Primò qui nusquam habent certum domicilium, cuiusmodi sunt vagabundi.

Secundò, qui sunt constituti in necessitate ratione articuli mortis.

Tertiò, qui habent facultatem à iure concessam eligendi quem velint confessarium, vt Episcopi omnes: & Prælati inferiores exempti: & multi alij, quibus hoc est à Papa concessum. Pastores Decano suo rurali confiteri debent tanquam proprio confessario. Et sacerdotes qui habitant in parochijs pastoribus suis. Nemo quoque potest absolui ab excōmunicato nominatim: & si fiat, absolutio nulla est, et irrita.

De Bonitate.

Bonitas & puritas conscientie necessaria est confessario. Qui enim conscius sibi peccati mortalis audiret sine contritione confessionem, peccaret mortaliter, propter sacrilegium, & irreuerentiam Sacramenti: quamdiu tamen toleratur ab Ecclesia Pastor, eius peccata non obsunt poenitentibus.

De Prudentia

Prudentia necessaria est confessario ad quatuor.

Primò, vt ad integrè confitendum, & aperiendam conscientiam suam inducatur peccator.

Secundò, ad interrogandum, & inquirendum ne incautus sit, maximè apud pueros & mulieres, ne doceat eos de quibus non cogitarunt.

Tertiò, ad inducendum contentem ad veram contritionem, & dolorem peccatorum.

Quartò, ad imponendam conuenientem poenitentiam & satisfactionē,

& adhibenda remedia salutaria accommodata.

De Secreto Confessarii.

Adeo debet secretus esse Confessarius, ut nullius præcepto, nullius periculi timore, nullius commodi, vel lucri amore manifestet quæ in confessione audiuit. Et potest dicere, & iurare se nescire, quia nescit ut homini subiectus, licet magnû aliquod malû immineat si nõ reuelatur. De licentia tamen confitentis, & citra scandalum possunt reuelari audita. Neque propter ullum peccatum quantumuis graue, minus benignam faciem ostendat poenitenti quàm prius.

Hæc de Ministro huius sacramenti, nunc de tribus illis partibus poenitentiae breuiter.

De Contritione.

Contritio est dolor animi, quo poenitens detestatur, & dolet de omnibus peccatis commissis, cum proposito amplius non peccandi, & confitendi, atque satisfaciendi iuxta Ecclesie arbitrium.

Quando sit necessaria Contritio.

Post peccatum admissum, si velimus statim à peccato liberari: in speciali tamen præterita mala tenemur detestari.

Primò in periculo aliquo vitæ, ut tempore pestis, belli, nauigationis periculosa, puerperij, &c.

Secundò, cum agendum aliquid est, quod puritatè conscientie requirat, ut quando sunt administranda vel suscipienda sacramenta.

Tertio, cum Ecclesia, & populus Christianus graui aliquo periculo laborat, propter iram Dei poenitentia placandam.

De Confessione.

Vt confessio cum magno fructu, & utilitate fiat, debet esse humilis exterius & interius.

Debet esse pura, ut fiat propter rectum finem ad diuinam gratiam impetrandam. Et pura, ut non dicantur aliena, & impertinentia, sed sola peccata propria.

Fidelis, hoc est verax, ut certa pro certis, dubia pro dubijs dicantur.

Frequens. Nam licet Ecclesia non præceperit sæpius confiteri quàm semel in anno: consideret tamen quilibet Christianus quantum detrimenti in anima patiat ex tam rara confessione, propter obliuionem multorum peccatorum: propter infirmitatem & consuetudinem sæpius peccandi, quæ per frequentem confessionem tolli, & corrigi possent: propter pericula incertæ mortis, quare etiam est utile ut sic

con-

confessio accelerata, id est, vt statim fiat post peccatum aliquod graue, & mortale admissum.

Nuda, hoc est, aperta & clara, non obscura, sine inuolucris & ambagibus. v

Discreta, hoc est, prudens, vt scilicet confitens prudenter se habeat in peccatis recedendis, in modo confitendi, & dicendi, in quæredo bono & docto confessario. vi

Lubens, non ex timore humano, præcipuè infamiæ, vel alterius incommodi, sed ex vero salutis propriæ desiderio. vii

Verecunda, hoc est erubescens. Erubescere enim debet peccator, primùm apud se propter turpitudinem peccati: & offensionem Dei: Deinde apud Sacerdotem, ne quasi iactando, vel narrando historiam dicat peccata, sed humiliter, & cum pudore. viii

Fortis, hoc est, vt constanti animo vincat pudorem, neque præ verecundia aliquid reticeat, quod dicendum est. ix

Accusans, hoc est, imputans sibi ipsi peccatum: non enim debet confitens conferre culpam in cælum, mundum, diabolium, carnem, complexionem, alios homines, quia hoc esset se non accusare, sed excusare. x

Parere & obedire parata, nempe vt pœnitens sit paratus suscipere, & implere pœnitentiam ac satisfactionem, pro peccatis à sacerdote impositam. Hæ conditiones sanctæ sunt à Pastoribus populo sæpe proponendæ, vt discat & assuescat in confitendo eas obseruare, & adhibere. Nontamen ita sunt necessariæ, vt duæ quæ sequuntur, sine quibus iteranda esset confessio facta. xi

Debet esse lachrimabilis, hoc est, cum contritione & dolore. xii

Ad dolorem & contritionem duo requiruntur. Primùm vt peccata omnia præterita & commissa relinquat, detestetur & odio habeat. Secundum, vt proponat in futurum omnia cauere, & occasionem peccandi auferre, abijcere, & vitare: quare nisi re ipsa peccata relinquat pœnitens, dicatur illi. Amice bene facis, quod ostendas te habere bonam voluntatem emendandi te, & quia id potes & debes, vade & fac statim quamdiu es in ista sancta voluntate, & postea reuertere, & absoluam te. Dare debet tamen sacerdos operam, vt

pœnitens sentiat peccatorum grauitatem: Primùm ostendendo in genere, quàm graue sit peccatum mortale ex Dei iudicijs cõtra Luciferum, contra primos parentes, & totum genus humanum propter vnius præcepti inobedientiam: Ex pœna debita cui libet peccato mortali, quo perditur gratia Dei, & regnum æternæ beatitudinis: Ex remedij quoque difficultate.

De Sacramento

Agrestiores & duriores etiam obiurgandi & increpandi sunt, Sapietiores blâdè, & cum dexteritate tractandi, proponendo quòd si in tali peccato fuissent mortui vbi essent.

Debet esse integra. Omnia enim & singula mortalia peccata, quorum sibi quisque conscius est, quantum per fragilitatem humanam fieri potest, eidem sacerdoti confiteri oportet. Deus enim non remittit vnum peccatum sine alio, nec sacerdos debet aut potest absoluerè ab vno peccato sine alio. Necessè est ergo numerum peccatorum mortaliu[m] confiteri, quia non minus est peccatum decimum quàm primu[m]. Hic tamen fastidium & tedium vitandum est. Quando numerus dubius est, & ignotus pœnitenti, dicat eo modo quo apertissimè potest, manifestando tempus quo in peccato fuit.

Vt integra sit confessio non solum necessè est vt confitens nihil præmittat volens, vel ex verecundia, vel ex timore, aut pusillanimitate, aut ex alia quavis causa illicita: sed necessè quoque est, vt diligenter conscientiam examinando se præparet ad confessionem, cõsideratis temporibus, locis, personis, negotijs, cum quibus, & in quibus ab vltima confessione versatus sit.

De Interrogationibus.

Si confitens omittat aliquid necessarium ad confessionem, tenetur confessarius interrogare, alioqui grauitè peccat, si causa nõ bene cognita sententiam temerariam ferat, & absoluat quem absoluerè non deberet. Vbi autem prudens confessarius bona fide putat non esse opus interrogatione, non peccat, si non interrogat.

Quid interrogandum ante Confessionem.

Primò, si ignoret, an pœnitens sit de suis subditis, aut parochianis.
Secundò, an sit paratus relinquere omnia peccata, & doleat de illis. Item an excommunicatus.
Tertio, an sit benè paratus ad Confitendum, & conscientiam diligenter discussit. Si non, dimittendus esset, vt se discutiat, constituto tempore, quo redeat. Si mors, vel phrenesis immineret, vel non sit verisimile quod redibit semel dimissus, vel si dicat aliquo modo (licet obiter satis) se discussisse suam conscientiam, monendus est, vt in posterum diligentius se præparet: & quod recordatur sincere dicat cù omni humilitate & displicentia peccatorum.

Quar-

Quarto, petat an fecerit poenitentiam iniunctam, & an integrè confessus sit in præteritis confessionibus. Nam si videtur iteranda, hortetur eum, vt se præparet, & tempusumat ad omnia confitenda.

Quinto, petat etiam (si nesciat) statum confitentis, conditionem, & officium eius, vt aptius cum eo procedere possit. Non enim eadem interroganda sunt ex laicis, & clericis, mercatoribus, & Doctoribus.

Sexto, petat etiam à quo tempore non sit confessus.

De interrogationibus ipsius Confessionis.

Ante interrogationes ipsius confessionis, iubeat Confessarius poenitentem dicere peccata sua, eo modo quo potest, eumque quādiu dixerit quod meminit, audiat attente, & sine interruptione, nisi forte videretur monendus obiter (si erraret in eo) ne nominet personam aliquam, vel non dicat superflua, & ad rem non pertinentia.

Et proposita spe misericordiæ hortetur eum, vt vere, integre, ac libere respondeat ad interrogata: quod cum pueris & mulieribus maxime est necessarium, ne quid propter verecundiam taceant, sed nec dicant amplius quàm sciunt, sed certa pro certis, dubia pro dubijs, prout ipsi meminerint.

In interrogationibus est cauendum ne ita aperte & explicitè interroget, quæ communiter non sunt nota, vt doceat poenitentem quæ nescit. Ideò à longe procedere oportet, vt qui de cogitationibus, & verbis turpibus negat, non est quòd de factis obscenis & inhonestis interrogetur.

Qui diligenter se examinasse videntur, non sunt multis interrogationibus molestandi.

Inrogando discurrat per decem præcepta, & peccata capitalia, quæ in decem præceptis non ita manifestè continentur, vt Superbia, Acedia, Gula, &c.

Et quia octauum, nonum, & decimum præceptum ad quartum, sextum, & septimum facile referripotest, breuitatis causa de septem tantum præceptis sequentes versus, ex quibus confessarius instrui ad interrogandum possit, notentur.

Circa primum præceptum.

Corde, uel ore negans errore, aut schismate ductus.

Aneps, Blasphemus, qui tentat, qui malè cultor.

Quémque superstitio grauat, aut cum Demone pacta.

D esse

De Sacramento

Desperans, malè confidens, mundi que timore
Recta sinens, propria ignorans præcepta salutis.
Terrenis hærens nimium, ac diuina perosus.

Circa singula præcepta ordo seruetur: vt primò de cogitationibus, secundò de verbis: tertio de operibus: quartò de omissionibus fiat interrogatio.

Circa primum ergo præceptum interrogandum est de fide catholica, Spe, & Charitate: de Hæresi, & libris hæreticorum an legat, an habeat. Item de desperatione, Præsumptione quando sine penitentia venia speratur, aut differtur emendatio in senectutem. De tentatione Dei, qua miracula non necessaria expetuntur. De Blasphemia Dei, ac Sanctorum. De murmuratione contra Deum vel Sanctos. De diuinis, sagis, maleficis, qui de rebus amissis, vel furto sublatis consuluntur. Item qui remedijs supersticiosi febres, aliòsque morbos hominum, & pecorum per incantationes curant. Huc etiam pertinent peccata eorum, qui nimis affecti sunt ad temporalia.

Et peccata per omissionem, quando timore oblocutorum, & irridentium omitit quis debitum Dei cultum, vel non aude se ostendere catholicum: abstinere à carnibus diebus statutis: vel quando ignorat quæ sunt necessaria ad salutem, vt decem præcepta legis: quinque Ecclesiæ: Credo. Pater noster.

Circa secundum præceptum.

Qui uiolat promissa Deo: quiq; asserit audax
Iurando falsa: aut temerè: qui que improba uouit.
Iurauitque, alios nec ad id traxisse ueretur.

Hic peccant, qui scienter affirmant falsum.

Item qui promittendo iurant, nec intendunt seruare.

Item qui iurant facere quod peccatum est, vel non facere quod bonum est.

Item, qui temerè, irreuerenter, in rebus leuibus, per iocū, & sine causa iurant.

Item, qui uouent rem illicitam, vel licitam propter malum finē, qui uotum uiolant. Et in summa de uotis & iuramentis atque promissione hinc sunt poenitentes interrogandi.

Cir-

Circa tertium præceptum.

Quicumque operor uetitum: iniustum: & ieiunia linguo

Non persoluo preces: uetitis me immisceo sacris.

Cum teneor non accedo: loca polluo sacra:

Sacras uiolo res: personasque prophanus.

Specialiter tum peccatur contra hoc præceptum, quando violantur festa per opera externa seruilia, vel id fieri mandatur.

Item qui consumunt dies festos in vanis: qui abutuntur sacramentis, vel rebus sacris.

Per Omissionem.

Qui Missam & conciones negligunt, vel irreuerenter audiunt.

Qui non seruant ieiunia præcepta: qui utuntur cibis prohibitis.

Qui non dicunt horas ad quas tenentur: vel vagantur mente, vel interrim se alijs occupant.

Circa quartum præceptum.

Non ueneror: non morigeror: non adiuuo patrem.

Coniunctosue pius foneo: aut humanus egenos:

Cui teneor parere: & quem obseruare recuso.

Proque bonis sepe ingratus contraria reddo.

Hic peccant qui cogitationibus, uerbis, aut factis parentes, & quosuis alios superiores offendunt, non honorant, non subueniunt in necessitatibus: qui optant mortem eorum, indignantur sanguine iunctis.

Qui contra testamenta, contra principes, contra statuta faciunt.

Ingrati contra benefactores, siue uiuos siue mortuos: negligentes erga filios, domesticos, famulos, in his maxime, quæ ad Dei cultum, ad Missam, ad conciones, ad salutem pertinent. Item inhumani aduersus pauperes.

Circa quintum præceptum & octauum.

Ex odio mortem: uel corporis infero damna.

Quero inimicitias: pugnans: iniustaque bella.

Inuideo: accuso falso: male detraho famæ.

Vindictam iratus meditor: conuicia: rixas.

Ad peccata alium induco: me sponte periculis

Offero: me cædo impatiens: mortemue peropto.

Huc

Huc pertinent Procuratio sterilitatis, vel abortus: homicidia: bella iniusta: punitiones, & correctiones innocentum, vel grauius aut leuius quàm delicta merentur: iræ: vindictæ: vltiones. Omissione peccant, qui non iuuant alios quando tenentur.

Circa sextum præceptum & nonum.

Extra coniugium ueneri qui cedit iniquæ,
Alterius uiolare thorum qui mente paratus.
Qui loquitur lasciuia: animo qui turpia uersat.
Per uisus, nutus, tactus malè tendit adulter.
Ad scelus: incestum admittit cum sanguine iuncta.
Cumque uiro intacta stuprum: Christoque dicatam
Sacrilegus uiolat: Scelera his adiunge nefanda.

Hic peccatur cogitatione, & delectatione interiore, quando non repelluntur turpes cogitationes.

Diligenter sunt à cogitationibus prauis pœnitentes deterrendi, ex quibus tanquam ex fonte verba & facta turpia oriuntur.

Ad verborum turpitudinem pertinent literæ, internuncij, cantilenæ obscenæ. Ad opera, aspectus inhonesti, nutus, munuscula, ornatus corporis ad malum finem, oscula, tactus impudici, in quibus omnibus extra matrimonium est peccatum mortale.

Peccatum omissionis est, Non armare sese contra tentationes carnis, non vitare occasiones.

Circa septimum præceptum & decimum

Rem cupio alterius: damnum fero: frau de, rapina
Vsurpo, aut teneo: non sum satiabilis: opto
Per fas, atque nefas ditari: usura: malique
Contractus: & lucra placent inhonesti: propinquit
Mentior in damnum: malè ludo: sumque profusus.

Prohibetur auaritia, & inordinata cupiditas habendi, vel retinendi tam temporalia quàm ecclesiastica bona. Primùm in cogitationibus & voluntate sola: Deinde in verbis pertinentibus ad damnû proximi: Postremò in factis, vt sunt furta, simonia, fraudes in emendo, vendèdo, rapinæ, adulterinæ monetæ, iniqua pondera, mensuræ, damnum proximorum, retentio rerum inuentarum, lusus lucri causa tantum, fraus in lusu, infidelitas famulorum, & operariorum, qui conducti non fideliter laborant: medicatio eorum qui non egent, ite usuræ.

Q mis-

Omissione peccant tenaces, & qui thesaurizant, quæ alijs communicare oportebat.

De Superbia.

Non accepta Deo refero bona: uel mea certe
O bmerita accepisse reor: sepe arrogo quæ in me
Non sunt: aut certe uideor præcellere cunctis:
Ambitione tumens: uerum impugnare paratus
Atque obstinatus proprium defendere sensum:
Nec solitus proprias ulla in re agnoscere culpas.
Iudico: contemno: derideo resque hominesque.
Scire uolo, & facere aggredior superantia uires.
Peccandi haud timeo, fretus uirtute, pericla.

De Gula.

Sollicitus paro lautitias, & tempus edendi
Prauenio: uetitis, crebro, cupidèque, nimsique,
Delector: uentri demùm omnem defero cultum.

De Acedia

Non bene ago: sed & acta dolent, me aduersa repente
Deiciunt: & dona Dei mihi tradita temno.
Virtutisque labor grauis est: magis otia pigrum
Delectant: refugit mens ardua: sepe uagatur:
Spirituale bonum tædet curare: remissus
Ad bona quæ teneor: diuina exhorreo iussa.

De alijs capitalibus, ut Ira, Inuidia, Luxuria, Auaritia, dictum est in decem præceptis.

Ad hæc quæ dicta sunt, possunt omnia peccata referri, ut non sit necesse de peccatis alienis, clamantibus in cælum: de peccatis in Spiritum sanctum speciatim confiteri, aut interrogare: nec de operibus misericordiæ neque de articulis fidei, & cæteris quæ dici solent.

Tamen pro statu, & conditione ipsius confitentis prudens Confessarius accommodatè debet quædam interrogare: quia quædam sunt propria mercatorum, alia agricolarum: alia puerorum: alia adultorum, & sic de similibus.

De

De Sacramento De Satisfactione.

Post Confessionem & interrogationem, si ante aliquando confessi idem peccatum, non restituerint, cum tamen possent, tutius est omnino non absoluere, sed dimittere eos ad restituendum, & satisfaciendum, atque deinde facta restitutione eos absoluere.

Postea iniungatur ante Absolutionem sacramentalis satisfactio, vel poenitentia.

Sunt autem tria satisfactoria opera. Ieiunium, Oratio, & Eleemosyna.

i **E**x quibus poenitentia iniungenda est, pro qualitate & grauitate peccati: praestat tamen errare minore aequo, quam maiore imponendo.

ii **S**acerdos in imponenda poenitentia potissimum spectet, ut vitia extirpentur, & occasiones peccatorum vitentur.

iii **N**ec solum criminis in imponenda poenitentia est habenda ratio, sed magis personae. Non enim debet iniungi poenitentia in praedictum tertij: quare non debet imponi seruo peregrinatio, aut magnum ieiunium, quo opus domini impediretur. Nec pro occulto peccato, manifesta poenitentia, ex qua in suspicionem illius veniri possit.

iiii **Q**uadam etiam relinquuntur arbitrio & discretioni confitentis. **Q**ui dolorem sufficientem & propositum abstinendi a peccatis suis ostendunt, spe veniae proposita, & si opus fuerit, consolatione adhibita, consilijs, & remedijs in futurum, iuuentur.

Curet Confessarius poenitentem ad emendationem vitae armare, contra defectus suos, ad quod plurimum prodest renouare saepe voluntatem non offendendi Deum in futurum.

Occurrere prauis cogitationibus, vnde reliqua mala oriuntur.

Reuocare ad memoriam beneficia Dei, & poenas quas peccator meretur.

Iuat etiam statim poenitere, & dolere, si peccatum aliquod accideret, & poenitentiam sibi iniungere.

Iuat bona societas: eleemosyna: Passionis Christi meditatio: frequens confessio: & communio.

Videat prudens Confessarius, ad quod peccatum poenitens sit magis procliuius, & contra illud remedium ostendat, ut contra illud praecipue pugnet, saepe renouando propositum, & sibi aliquam poenitentiam, quoties acciderit iniungendo.

De Absolutione.

Iniuncta poenitentia, & dictis quae dicenda iudicauerit sacerdos, dicat hanc orationem.

Misereatur

Misereatur tui omnipotens & misericors Deus, &c.

Non est addenda vlla conditio de futuro in Absolutione: qualis esset, Si restitueris, vel si poenitentiam egeris, ego te absoluo.

Quando absolutio à confessario neganda sit, Aut si detur, erit irrita, & sine fructu, & proinde iteranda Confessio.

ET primò ex parte confitentis: Si deest contritio, & dolor cum proposito abstinendi: huiusmodi sunt vsurarij: concubinarij: scienter tenentes rem alienam, nec volentes restituere cum possint: habentes plura beneficia incompatibilia: non residentes sine legitima causa, & facultate Superiorum in beneficijs curatis, & alijs requiruntibus residentiam personalem: habentes libros hæreticos, & generaliter quicumque habent propositum ac voluntatem peccandi mortaliter.

Si confessio non est integra, vt si ex intentione, siue a volente, & sciente aliquid peccatum omissum & tacitum est in confessione.

Item si negligenter adeo discutiatur conscientia, vt parui pendatur, an aliquid necessarium in confessione omittatur.

Si poenitens sit excommunicatus.

Ex parte verò Confessarij irrita est absolutio, & confessio iteranda, propter ignorantiam confessarij, & scientiæ defectum: si adeo est ignarus Confessarius, vt vel non intellexerit sermonem confitentis, vel nesciat qua forma, & quibus verbis ad absoluendum vti debeat.

Cùm constat Confessarium metis compotem non fuisse, vt verbi gratia propter ebrietatē, vel non voluisse absoluere, sed finxisse solum.

Si conitet Confessarium non habuisse potestatem absoluendi, hoc est, non fuisse sacerdotem, vel non habuisse potestatem iurisdictionis ordinariam, vel delegatam: vel nō habuisse vsum potestatis propter excommunicationem, aut suspensionem. Nam nominatim excommunicati maior excommunicatione, aut suspensi prohibentur ab vfu potestatis, nec absoluere possunt.

I
II
III
III
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII

H De

De Sacramento De Casibus reservatis.

Casus reservati dicuntur peccata quædam grauiora & maiora, quæ à Romano Pontifice, & Episcopis sanctè & iustè reservantur, à quibus inferiores absoluerè nò possunt, & si absoluunt de facto, peccant, & irrita & nullius momenti est absolutio.

Ratio huius est duplex, vtilitas non minima. **P**rior, quia hac ratione deterrentur à grauioribus peccatis perpetrandis.

Quod enim à quouis absolui potest faciliùs committitur. **A**ltera verò, quod maiores, & periculosiores morbi referuantur peritioribus medicis.

CASVS RESERVATI REVERENDISSIMO ARCHIEPISCOPO.

- I** Peccatum Clerici, propter quod incurrit Irregularitatem.
- II** Votorum violatio, maxime post votum Castitatis matrimonio contracto.
- III** Crimen incendiarij.
- IIII** Peccatum omne, propter quod solemnè poenitentia indicenda est.
- V** Omnis Excommunicatio maior à Reverendissimo Archiepiscopo, eiusque officialibus lata.
- VI** Susceptio Tonsturæ, vel ordinis alicuius ab alieno Episcopo, sine facultate Reverendissimi Archiepiscopi, tanquam ordinarij.
- VII** Homicidium voluntarium, factò, vel præcepto, consensu, consilio, adhortatione, vel quocunque modo perpetratum.
- VIII** Machinatio in mortem proprij, vel propriæ coniugis.
- IX** Crimen Falsariorum, tam monetæ, quam litterarum, & instrumentorum publicorum.
- X** Violatio Ecclesiasticæ libertatis, vel immunitatis.
- XI** Sacrilegium, Diuinatio, Incantatio, & similia Magica.

Mini-